

Nikolina N. Zobenica*

Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet
Srbija

PREVOD KRATKE PRIČE ILZE AJHINGER *SUMNJA U BALKONE*

UDC 821.112.2-32

Balkoni u zavičaju su drugačiji. Bolje su učvršćeni, brže izađeš na njih. Ali treba biti oprezan jer su balkoni u zavičaju drugačiji. Jer, zbog načina na koji su izgrađeni, na njima su moguće stvari koje nisu moguće na drugim balkonima. Jer su oni potpuno drugačije učvršćeni od balkona u stranim zemljama, čak i kad su učvršćeni na najslabije zidove, bez obzira na to da li su ih napravili lakomisleni ili oprezni graditelji. Način na koji su učvršćeni identičan je onom opasnom učvršćenju vrline, koje samo sebe ne poznaje. Čovek izađe napolje, vazduh mu se prijateljski umiljava, ni ne primeti to odmah. Ponovo izađe napolje, još uvek nije svestan toga. Iznad balkona je sjajnim slovima napisano *xaíre* ili se nalazi samo goli zid, ali šta god da je iznad, to ništa ne menja. Oni time nisu ni objašnjeni ni shvaćeni. Njihov način građenja ništa ne menja, a pogotovo oblik njihovih gelendera. Oni su balkoni iz zavičaja i iz toga već može da im se nasluti mesto među svim balkonima ovoga sveta. Poljana se proteže sa desne strane, ali šta predstavlja poljana jednoj stvari koja je određena samom sobom? Šta balkonima u zavičaju predstavljaju ulice predgrađa, benzinske pumpe, jezerca s patkama? Stara predanja im ne škode, ravnodušni su prema stablima kruške. Na osnovu raznih tumačenja može se zaključiti da će dobiti poseban poziv za poslednji sud i da će verovatno sleteti desno, kod anđela, naći će oni izgovore za to. Čovek može tačno da zamisli kako se balkoni zariveni jedan u drugi survavaju ka anđelima, ljupko nošeni krilima, i ne usuđuje se da misli o mogućim posledicama, o načinu na koji bi mogli da izvuku korist iz toga. Možda promene ime. Nebeski balkoni iz zavičaja ili balkoni večnog zavičaja. Sve to ne može da se zamisli. I kako li se učvršćuju. Da li se brojni nebeski stanovi stavljaju na njih? Ili, kao igračke na žici, zariveni jedan u drugi, ukrašavaju večne gajeve? Videće se. Ali sleću desno i već iz daljine blistaju od samopouzdanja. Već sada, već juče i prekjuče. Njihovo samopouzdanje nije manje zato što ih neko odnekud iz tuđine možda posmatra kao balkone stranih zemalja. To za njih nema smisla. I to ih čini opasnim. Ništa ne slute društva okupljena uz kafu ili usamljeni muškarci koji se smeštaju na njima za vreme dugih popodneva u rano leto. Niko ne zna ko će od njih na sudnji dan da završi levo ili desno, nijedan muškarac, nijedna žena ne zna šta ih čeka, ali balkoni iz zavičaja znaju. Njihova krivica je nedokaziva, njihove prednosti ne mogu da

* Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Dr Zorana Đinđića 2, Novi Sad; e-mail:
nikolinazobenica@gmail.com

se poreknu. Balkon, zavičaj, pogled, ali uvek iznova povratak u sobu s balkonom. Iako nepomični, uljuljkuju svakog ko izađe na njih u sigurnost koja ne postoji, prenose ono što se ne može preneti, čak i poslednje dane, uključujući i sudnji, i ostavljaju utisak kao da su pred njima još mnogi dani, i pozdravljaju prolaznike, možda čak i sa svojim bestidnim χαίρε. Besramni su, to su, zakupili su mir budzašto i odvrćaju čoveka od razmišljanja. I nastaju uvek iznova. Na njima se odigravaju rastanci, razgovara se o šemama za kukičanje i o prevarama. Niko im ne može ništa, dok god postoji ono što ih određuje: balkoni i zavičaji. A i jedni i drugi postojaće zauvek, neko će se pobrinuti za to. „Dečache“ – uzvikuju majke iznenađeno i skaču sa svojih vazdušastih sedišta kad im se sinovi vrata sa vojnih vežbi, i njihove kape kliznu na pod balkona – „Dečache, došao si!“ I onda su tu, opet na balkonima. Sećanja se razmenjuju, balkoni zavičaja su zaštićeni od vetra. „Da li se još sečaš kako smo ovde igrali halmu?“ Da, bezazlene stvari, to je to, ovi balkoni uvek negde imaju spremne bezazlene stvari, halmu i čaj, domaće zadatke, vojničke kape, na koje niko ne obraća pažnju, leže na podovima, majke su zadovoljne. To radi i kiseonik, dobri sveži vazduh, i što je on ređi, to će više koristiti iz toga izvući balkoni iz zavičaja.

Drugačiji od balkona u tuđim zemljama. Na njih se čovek sjuri, možda čak i preko praga na koji nije ni obratio pažnju, nesigurno posmatra nisku ogradu na kakvu nije navikao i natpise osiguravajućih društava na stranom jeziku na kućama preko puta, na vratu oseća nalet vetra koji nije očekivao i uplašeno se povlači nazad unutra, što pre može, jer pristojnost prema stranim domaćinima to dozvoljava. Ni reči o tome da neko vreme sedi na nekom balkonu u tuđini. Samo misli u sebi: „Balkoni u stranim zemljama“. Nije se nadao da tamo može povesti svog vučjaka, kojem bi bilo dozvoljeno da njuška po tuđim rešetkama, da se pored nogu stranih domaćina ugura među njih i radoznavo udahne tuđi vazduh. Nije ništa očekivao. Na stranim balkonima nema razočarenja, čovek zna na čemu je.

Na balkonima u zavičajima životinje se podrazumevaju. Guraju se između lisnatih biljaka, miruju ispod balkonskih stolova, iako nije predviđeno da na dan poslednjeg suda idu desno ili levo. Balkonima u zavičajima je to svejedno. Oni ne učestvuju. Niko ne primećuje da je to neučestvovanje jednako varanju. Ko još razmišlja o tome da neki vučjak ispod balkonskog stola nekog balkona u zavičaju može da veruje da će otići na nebo? Balkoni stranih zemalja su ipak iskreniji. Na njima nijedna životinja ne očekuje večno blaženstvo, osim ako je iz inostranstva. Samo jagnjad iz inostranstva bi mogla na tuđim balkonima da dođe na ideju da su im osigurani večni pašnjaci. Zašto, to već znamo. Možda smo već odavno počeli da znamo previše, da previše razmišljamo o pogrešnim stvarima kao što su balkoni u zavičajima. Niko to nije zahtevao od nas. Razlike između balkona stranaca i domaćih dovode do rascepkanosti, a njene posledice

ne mogu da se predvide. Kako može neko posle svega toga, dok je naslonjen na ogradu balkona, da mirno uživa u izlascima sunca ili meseca?

Sunce u zavičajima, mesec u zavičajima. To vodi daleko. Pokazuje da, ako već nije probuđena, ne treba ni buditi sposobnost primećivanja razlika. Ona ne sme da stigne do balkona, tu se sigurno nalaze njene granice. Ali možemo li unazad? Može li iko, ko jednom spozna balkone u zavičajima kao zavičajne balkone, da otera to saznanje? Da ga povuče nazad među njegove granice? Ili da ga samo čuva u srcu? Mora se sumnjati u to. Čak ni siguran kraj, na primer, balkona koji se nalaze pred rušenjem ili kuća sa balkonima, ne može da ga umiri. Ostaće nesiguran, on je u svom zavičaju.

„Volim malo mestašce u kom sam rođen“, to je naučio u školi. „Tamo cveta moj život mladi, voljenima uvek okružen, uvek vedro raspoložen“. Kasnije se, nažalost, pridružila misao o balkonima. O zagonetnosti balkona u zavičaju. Otada nema vedrine u njegovom raspoloženju. Paviljoni bi još i mogli nekako, ali njega ovde ne zanimaju paviljoni. Ovde je reč o balkonima, i to ga opterećuje, kvari mu raspoloženje. Nema više mnogo tema za razgovor sa prijateljima kao ranije. Prvo bi se smejali ili bi se uozbiljili, u svakom slučaju su nekoliko popodneva razglabali o tome. Onda bi postali nestrpljivi. Sada je sam sa svojim balkonima, sa svojim očajnim saznanjem, sa svojom britkom sposobnošću da primećuje razlike, sposobnošću koja mu više ne da mira. Kada se pojavila, kada mu je pala na pamet?

Balkoni zavičaja. „Nemerodavno“, odgovorio mu je neko. Ta reč mu ne izbija iz glave. Zar nisu balkoni manje ili više merilo? Pridodavani po meri, kako bismo mogli da bolje posmatramo zavičaj? I mogu li merila da budu nemerodavna? Ne, ne, on je u pravu, ali zbog toga su ga svi napustili. „Time misliš na samoga sebe“, neko mu je rekao. Na samoga sebe? Bože sačuvaj! Šta on ima zajedničko sa balkonima? To je malo previše, ali toliko bi daleko išli. Više se nikome neće poveravati. On nije balkon, toliko je jasno, a pogotovo ne balkon nekog zavičaja. Po njemu ne može da se hoda i on ne računa s time da će sleteti desno kad dođe sudnji dan. On ne obmanjuje životinje, on misli na njih. On nije neko koga čovek može da gazi s punim pravom i ko se uprkos tome ponaša kao anđeo. Ima mane; ali ne takve, on ne pruža nikakve varljive vidike. Predanja i kruškova stabla utiču na njega. Nije ravnodušan prema stranama sveta. On je drugačiji od balkona zavičaja. On nije zadovoljan.

Ali šta ako bi stvarno to bio? On sam zavičajni balkon u nekom zavičaju. Otputovaće da bi izbegao to pitanje, otići će daleko odavde. Čovek će možda moći da računa s njim, ali ne na taj način, to će znati da izbegne. Tražiće u daljini svoju nesreću, tamo gde pripada. Ne, on to nije. Ali ko to jeste, ko su oni, balkoni zavičaja, velike neupadljive varalice? Treba li da ih pusti, da ih pusti da i dalje obmanjuju? Barem samo onoga ko želi da ga obmanjuju. Ili koga treba da obmanjuju. S tim pitanjem će se dalje pozabaviti, potražiće nebo. Doći će do njega, ali neće ući. On ne igra igru zajedno sa

balkonima zavičaja. Neka zauzmu krila anđela, nebeske zidove kuća, večne zavičaje. On neće biti tu.

Lektor:

Jasmina N. Dražić

Univerzitet u Novom Sadu

Filozofski fakultet

Odsek za srpski jezik i lingvistiku